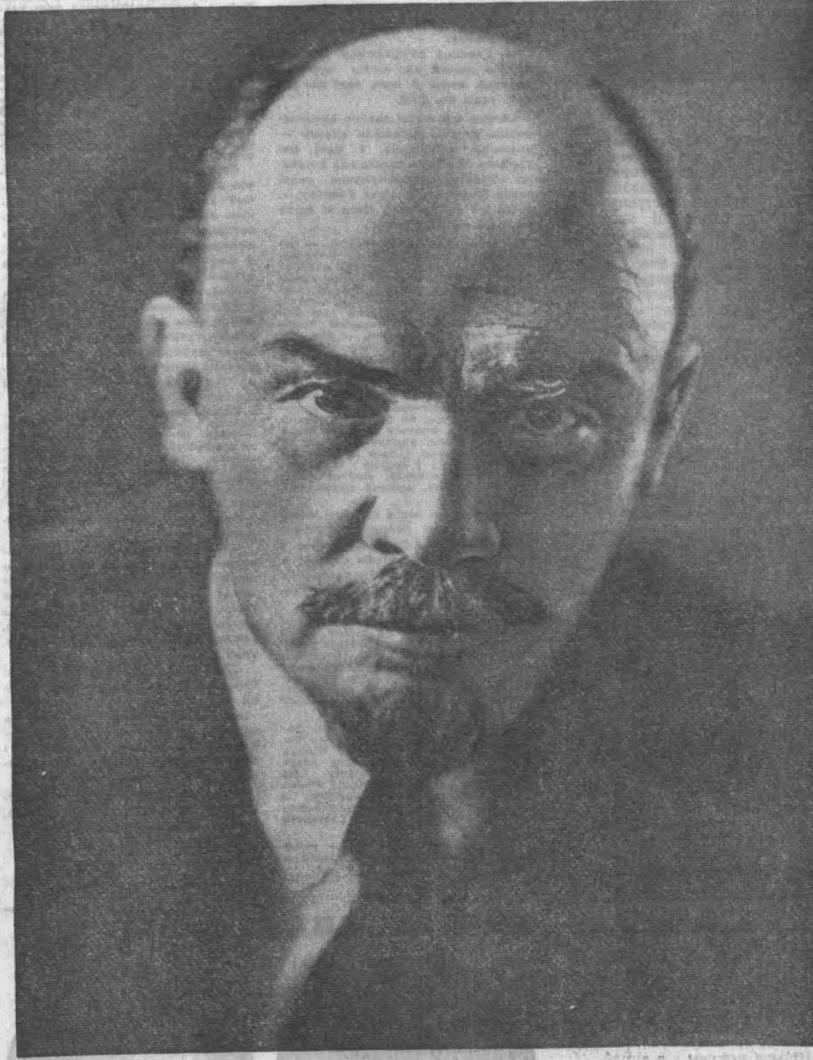

Дзіцярайтчы і Мастацтва

Год выдання 38-ы
№ 32 (2392)
22 красавіка 1969 г
Аўторак
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

СЁННЯ — ДЗЕНЬ ПАМ'ЯЦІ У. І. ЛЕНІНА

Марк СМАГАРОВІЧ

НАД КАРТАЙ РАСІІ

Упэўненасць давала сілу...
Ільчэ спыніўся ля стала.
Уся лапцюжняя Расія
На карце перад ім была.

Пагасне дымная лучына,
Камбайны выйдучэ на палі...
Ля воч праменьчыкі маршчынак
Ад светлых дум і мар лягі.

Праз цяжкія і праз нястачы
У кабінетнай цішыні
Расію ён такою бачыў,
Якою стала ў нашы дні.

Яўген КРУПЕНЬКА

У РАЊНІ ЧАС

Дакладна лічыць час і б'е гадзіннік.
І слухае Эпоха смелы бой.
І я стаю над велічнай Нявой,
Перад вацьма — ты, мая Радзіма!

Ад шалаша на беразе Разліва
І да палацаў, у якіх жыў ён,
Ад Днепрабуда зорак зіхатлівых
Да Брацкай ГЭС — усюды родны дом.

...Я над Нявой у ціхі ранні час
Жывыя чую крокі Ільча.

М. ШМАТКОУ,
намеснік начальніка
Упраўлення культуры
Віцебскага аблвыканкома

яны пакляліся на вернасць вялікай справе Леніна.

Глыбокі след у сэрцах хлебароў пакінуў гэты тэматычны вечар.

Цікава, змястоўна і разнастайную работу па прапагандзе ленинскай спадчыны вядуць многія культасветустановы Віцебшчыны.

У гэтыя дні асабліва актыўна дзейнічаюць клубныя установы ў калгасах, якія носяць імя правадчыка. Якаўлевіч сельскі Дом культуры Аранскага раёна з дапамогай партыйнай арганізацыі сельгасарцелі імя Леніна праводзіў тэматычны вечар «З намі ў арганізатару калгаса І. Лосев, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны Н. Колбін, старшыня арцелі А. Каровін расказалі аб мінулым, сучасным і будучым гаспадаркі. Такія ж вечары праводзілі сельскія клубы калгасаў імя Ільча Бешанковіцка-

СЛАВІМ ІМЯ ІЛЬЧА

га, імя Леніна Верхнядзвінскага раёнаў.
Разнастайныя формы і метады масавай работы выкарыстоўваюць культасветустановы вобласці для прапаганды ленинскай спадчыны. У Лёзненскім раённым Доме культуры, напрыклад, пачала працаваць «Ленинская народная трыбуна». Адрэўе яе першы сакратар райкома партыі, навадлер ордэна Леніна Уладзімір Лявончыч Іванцаў.
Усхваляюна выступіла настаўніца Ганна Чартова, узнагароджаная за шматгадовую працу ордэнам Леніна, удзельнік Айчыннай вайны, старшыня калгаса імя Леніна Міхаіл Баркоўскі, намесніца Галіна Філіпова, стары член КПСС Іван Кісялёў. Потым удзельнік вечара прауладзілі прамову Ільча «Што такое Савецкая ўлада?», запісаную на грамплацінку. Затым прагледзелі кінафільм «Ленін у Польшчы», пазнаёмліліся з фатавыстаўкай і альбамам аб жыцці і дзейнасці Леніна. Такія

вечары прайшло ўжо некалькі. Сярод жыхароў Бешанковіцкага папулярызацыю карыстаюцца тэматычнымі вечарамі, прысвечанымі вядомым дзеячам нашай партыі, верным папелічнам Ільча. Надаўга запомніцца Дома культуры тамашняга вёска «Жыццё Ільча і яго палымя» аб Я. М. Сяўдлова. «Паралетарскі першы нарком асветы» — аб А. В. Луначарскім. Жыццё гэтага выдатнага людзей нікога не панімаў раўнадушным. Для юнакоў і дзяўчат гэта былі жыццёвыя прыклады — з каго рабіць жыццё, на каго раўнацца.
У многіх клубах і бібліятэках вобласці ідуць ленинскія чытанні. Асабліва людзі бываюць на такіх чытаннях у клубе саўгаса «І-е Мая» Дубровенскага раёна. Ён стаў любімым месцам апакачэння. Тут праслухалі ўжо лекцыі «Ленін аб кіруючай ролі Камуністычнай партыі», «Ленін і моладзь». Адбылася канфе-

рэнцыя чытачоў па працы Леніна «Вялікі пачына». Цікава і змястоўнае работу па прапагандзе ленинскай спадчыны праводзіць Віцебская абласная бібліятэка. На не палічана больш трох тысяч кніг Ільча, калі з'явіцца тамоў літаратура аб ім. На выстагу «Імя Леніна» сімвал новага свету» з'явіліся больш як дзве тысячы твораў правадчыка. Вялікая папулярнасцю сярод чытачоў карыстаецца кніжная выстаўка: «Вобрав Леніна ў выяўленчым мастацтве». Зараз, як ніколі, узрос попыт на ленинскія працы. Іх чытаюць студэнты і рабочыя, калгаснікі і інтэлітэнты.
У бібліятэцы сістэматычна чытаюцца лекцыі аб У. І. Леніне, праводзіцца лекцыйна-канцэртны «Ільчэ слухае музыку». Надаўга запомніцца наведвальнікам тамашняга вёска «Ленін і музыка». Арганізаваны яго дамагалі педагогі і студэнты Віцебскага музычнага вучылішча. Разнастайныя формы масавай

работы выкарыстоўваюць супрацоўнікі гэтай бібліятэкі, шырока абароўваюцца яны на актыўна. Добра дапамагаюць бібліятэкарам настаўнікі гарада. З іх удзелам была падрыхтавана канферэнцыя чытачоў «Наступны крок у выхаванні моладзі, аб тым, як высока цаніў Ленін іх працу». На планах бібліятэкі ўлетку адукацыя ленинскай ўрокі, сустрачы са старымі камуністамі, якія бачылі Ільча. Запланавана навукова-практычная канферэнцыя «Ленін аб бібліятэчнай справе». На канферэнцыю прыедуць бібліятэкары з гарадоў і раёнаў вобласці.
Заўсёды людзі ў Бычыханскай сельскай бібліятэцы Гарадоцкага раёна. Асабліва спалбалася чытачам цікавая канферэнцыя «Крошчы» Леніна па тэме «Ленін і дзеці». У гэтыя дні часопісы па кнігах аб вялікім правадчыку і яго палітычнаму з'яўленню дырэктар сельскага Дома культуры Вера Тарасенка і загадчыца бібліятэкі Анастасія Ягоранка.

Клубная лениншчыня... Гэта не толькі незабыўныя вечары і цікавыя лекцыі, вусныя часопісы і кніжныя выстаўкі. Гэта яшчэ і разнастайныя самодзейныя і творчыя працы. Са свай клубоў гучаць песні аб правадчыку, яго светлы вобраз усабодзілі ў спектаклях. Леніну прысвячаюцца вечары пазелі, конкурсы чытальнікаў і слэвакоў. Усе культасветустановы падрыхтавалі да 99-й гадавіны вялікай канцэртныя праграмы.
У першыя гады Савецкай улады Ільчэ выступіў ініцыятарам стварэння самых масавых асяродкаў культуры — хатчытальняў. Сучасны сельскія клубы — пераемнікі традыцый хатчытальняў — знаходзяцца на перадавым фронце ідэйнага выхавання людзей, барацьбы за пабудову камунізму.
Прапаганду ленинскай спадчыны культасветработнікі спадчыноў з услаўленнем людзей працы, з яркім паказам нашых заваяў у мірных стваральных буднях. Усімі формамі масавай работы клубы і бібліятэкі імкнучыся дапамагчы хлебаробам па-ўдарнаму працаваць у 1969 годзе, годзе ленинскай вахты.

ЗАКЛІКІ ЦК КПСС да 1 Мая 1969 года

1. Няхай жыве 1 Мая — дзень міжнароднай салідарнасці працоўных у барацьбе супраць імперыялізму, за мір, дэмакратыю і сацыялізм!
2. Пралетары ўсіх краін, яднайцеся!
3. Няхай жыве марксізм-ленінізм — вечна жывое інтэрнацыянальнае вучэнне, публічная зорка працоўных усіх краін у барацьбе за перамогу сацыялізму і камунізму!
4. Няхай жыве ў стагоддзях імя геніяльнага прадаўжальніка рэвалюцыйнага вучэння Маркса і Энгельса, заснавальніка камуністычнай партыі, кіраўніка першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян — Уладзіміра Ільча Леніна!
5. Слава вялікаму савецкаму народу — доблеснаму будоўніку камунізму, мужнаму барацьбіту за свабоду, мір і шчасце працоўных!
6. Няхай жыве геранічны рабочы клас Краіны Савецкай — перадавая і вядучая стваральная сіла ў барацьбе за пабудову камунізму ў СССР!
7. Няхай жыве геранічнае калгаснае сялянства — актыўны будоўнік камунізму!
8. Няхай мацнее і працвітае саюз рабочага класа і калгаснага сялянства — непарушная аснова савецкай сацыялістычнай дзяржавы!
9. Няхай жыве савецкая народная інтэлігенцыя — актыўны ўдзельнік будоўніцтва камуністычнага грамадства!
10. Няхай вечна жыве і працвітае брацкая дружба і непарушнае адзінства народаў СССР!
11. Няхай жыве Камуністычная партыя Савецкага Саюза, якая ўпэўнена вядзе савецкі народ па ленинскім шляху да перамогі камунізму!
12. Працоўныя Савецкага Саюза! Цясней згуртувайцеся пад ленинскім сцягам Камуністычнай партыі!

У ЛІКУ ФІЛЬМАУ-ПЕРАМОЖЦАУ

Закончыўся Усеаюзны фестываль тэлевізійных фільмаў, які адбыўся ў Ленінградзе. Як вядома, на гэтым творчым глядзе тэлемастацтва Беларусі паказала чатыры тэлефільмы. Два з іх ўдзельнікі ўзнагароды.
За ірыка, праўдзівае адлюстраванне геранізму савецкага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны фільму «Агонь» з серыі «Віяграфія маёй рэспублікі» (сцэнарый А. Вялюгіна, рэжысёр-аператар І. Вейняровіч, аператар А. Навіцкі) прысуджаны прыз, дыплом фестывалю і грашовая прэмія.
Мастацкі тэлевізійны фільм «Кражонкі» (сцэнарый У. Караткевіча, рэжысёр М. Калінін, аператар М. Юрэвіч) ўдасцены дыпломна-фестывалю за пазытыўнае выдасціненне тэмы працы і добрую рэжысёрскую работу з дзецьмі. Акрамя таго, дыпломам і падарункам ленинградскай ланінерскай газеты «Ленинские искры» ўзнагароджаны вучальнік мінскай школы Віталій Капалкін за выкананне ролі Кражонкі ў гэтым фільме.

ДРУЖБА, ЯКОЙ МАЦНЕЦЬ

Дзяржаўны Руні драматычны тэатр БССР імя Горькага заключыў дагавор сацыялістычнай саўдзурнасці з мінскім калектывам камбайнаў. Рабочы, інжынерна-тэхнічныя работнікі прадпрыемства абавязаліся зрабіць савету год годам ленинскім ударнай працы, выдатна якасці працоўнай, а калектыву тэатра лічыць сваёй галоўнай задачай стварэнне спектакляў на высокім ідэйным і мастацкім узроўні паставіць да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна спектакль на гісторыя-рэвалюцыйную тэму, правядзе ў цэхах камбайна творчыя спрэчкі і ацэнку ацэну аб сваёй рабоце, арганізуе для калектываў мастацкай самадзейнасці Палаца культуры камітэта камуністычнай рэжысёраў, мастакоў і майстроў сцэны; паназаваць у Палацы культуры свае новыя работы, запраць у удзельнікаў мастацкай самадзейнасці і перадавых рабочых на рэзультаты, прэміеры і інш.

17 красавіка адбылася першая сустрэча ілентыву з ацэбрамі Русага тэатра. Гасцей цэпла вітала дырэктар камітэта М. Коўнаў. Пасля майстры сцэны павявалі ў цэхах камбайна, пазнаёмліліся з лепшымі прадаўніцтвам.
У заключэнне сустрэчы ацэбры тэатра паказалі ўручкі са сваіх спектакляў «Шчыт і мена», «Далёкія вонны» і «Узлітаныя вонны».
У сустрэчы прынялі ўдзел народныя артысты рэспублікі Г. Абуховіч і Я. Палосін, заслужаныя артысты БССР К. Веранічын і М. Кузьменка, артысты Э. Асмолава, В. Клебановіч, В. Краўчанка, В. Мароз, Ю. Сцяпанав, В. Шура.

НА СЕМІНАРАХ РАБОТНІКАУ КУЛЬТУРЫ

Шырокая гаворка пра тое, як клубныя установы і бібліятэкі рыхтуюцца да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна, ішла на семінарах културна-асветнага Пінскага раёна. Даклад «Метады і прытэмы правядзення семінараў, прысвечаных У. І. Леніну», зрабіў дырэктар Пінскага гарадскога Дома культуры І. Санюк. Удзельнікі семінара прынялі ўдзел у тэматычным вечары «Ленін і мы», зрабіў дырэктар Пінскага гарадскога Дома культуры І. Санюк. Удзельнікі семінара прынялі ўдзел у тэматычным вечары «Ленін і мы», зрабіў дырэктар Пінскага гарадскога Дома культуры І. Санюк.

П. Больш як 80 културна-асветна-рабочых Пінскага раёна прынялі ўдзел у трохдзённым семінары. Метадысты Віцебскага абласнога Дома народнай творчасці В. Сяўдлова, І. Вольнава, Н. Яўдзіна, дырэктар музычнай школы А. Бычкова і працэнтальні дзіцячых і правалі практычныя заняткі. Шырокая гаворка і падрыхтаваць канцэрт агітбрыгады ў час веснавых паленых работ, сфармуляваць і імя мисіюнары і матэрыялы, якія павіны наглядна агітаваць у клубы і бібліятэкі да 100-гадовага ленинскага аб'явілі і 25-годдзя з дня вывалення Беларусі ад фашызмскага захопнікаў, як працэсі свята вясны, падрыхтаваць літаратурна-музычную кампазіцыю «Вобрав Леніна ў літаратуры і мастацтве». Рэжысёр народнага тэатра В. Стаховіч падзяліўся думкамі, як рыхтавацца да савецкага канцэрта, прысвечанага 100-годдзю дня нараджэння вялікага правадчыка.

На семінары працавалі клубная і бібліятэчная секцыі. Культурнікі прынялі ўдзел у тэматычным вечары «Вялікі, блізкі, родны». Удзельнічалі інспектар Пінскага раёнага аддзела культуры.

13. Няхай жывуць Саветы дэпутатаў працоўных — сапраўды народныя органы ўлады!
Няхай развіваецца і мацнее савецкая сацыялістычная дэмакратыя, расце актыўнасць працоўных у кіраванні справамі краіны!
- 14. Няхай жывуць савецкія прафсаюзы — школа кіравання і гаспадарання, школа камунізму!
- 15. Няхай жывуць савецкія жанчыны — актыўныя будоўнікі камуністычнага грамадства!
- 16. Няхай жыве Ленінскі камсамол — верны памочнік і рэзерв Камуністычнай партыі, перадавы атрад маладых будоўнікоў камунізму!
- 17. Савецкія воіны! Дабываеце новых поспехаў у баявой і палітычнай падрыхтоўцы, будзьце пільнымі і заўсёды гатовымі адбіць любую агрэсію імперыялістаў!

Няхай жывуць геранічны Узброеныя Сілы Савецкага Саюза!
18. Слава доблесным савецкім пагранічнікам, якія мужна ахоўваюць савецкія рубяжы нашай Радзімы!

19. Працоўныя Савецкага Саюза! Вышэй палітычную пільнасць! На падкопы ворагаў сацыялізму і міру адкажам умяцваннем згуртаванасці, дысцыпліны і арганізаванасці!
20. Працоўныя Савецкага Саюза! Вышэй сцяг сацыялістычнага спаборніцтва за дэмакратычнае выкананне пільнасці, за дастойную сустрэчу стагоддзя з дня нараджэння Леніна!

21. Слава ўдэрнікам і калектывам камуністычнай працы!
Слава перадавікам і наватарам вытворчасці!
22. Працоўныя Савецкага Саюза! Змагайцеся за хутчэйшае ўкараненне ў вытворчасць дасягненні ў навуцы і тэхніцы! Настойліва авалодвайце сучаснай навукова-тэхнічнай ведамі!

23. Рабочыя і работніцы, інжынеры і тэхнікі! Усямерна павышайце эфектыўнасць вытворчасці! Змагайцеся за лепшае выкарыстанне вытворчых фондаў, сыравіны і матэрыялаў, за скарачэнне тэрмінаў асваення практычных магчунасцей!
24. Працоўныя Савецкага Саюза! Наўхільна павышайце прадукцыйнасць працы — самае важнае, самае галоўнае для перамогі камунізму! Змагайцеся за поўнае выкарыстанне кожнай рабочай хвіліны!

25. Работнікі народнай гаспадаркі! Настойліва павышайце тэхнічны ўзровень вытворчасці! Ачышчайце комплексную механізацыю і аўтаматызацыю! Усямерна паліпхайце якасць прадукцыі, дабывайце зніжэння яе сабекошту!
26. Працоўныя Савецкага Саюза! Змагайцеся за камуністычны адносны да працы і грамадскай уласнасці, за эканомію і ашчаднасць!
27. Калгаснікі, работнікі саўгасаў, спецыялісты сельскай гаспадаркі! Змагайцеся за паспяховае выкананне заданняў пільнасці! Павышайце прадукцыйнасць працы, зніжайце сабекошт прадукцыі земляробства і жывёлагадоўлі!
28. Працоўнікі сельскай гаспадаркі! Змагайцеся за высокую якасць веснавых паленых работ, усямерна павялічвайце вытворчасць збожжжа, мяса, малака і іншых сельскагаспадарчых прадуктаў!

29. Работнікі сельскай і ваднай гаспадаркі! Больш актыўна ажыццяўляйце праграму меліярацыі зямель, хімізацыі і комплекснай механізацыі сельскай гаспадаркі!
30. Рабочыя і калгаснікі, спецыялісты прамысловасці і сельскай гаспадаркі! Павышайце культуру вытворчасці, шырэў укараняйце навуковую арганізацыю працы і перадавы вопыт!
31. Савецкія вучоныя, канструктары, інжынеры і тэхнікі! Актыўна змагайцеся за паскарэнне тэмпаў навукова-тэхнічнага прагрэсу!

32. Работнікі гандлю і бытавога абслугоўвання! Усямерна павышайце культуру абслугоўвання насельніцтва, пільна і лепш задавальняйце запатрабаванні савецкіх людзей!

33. Дзеячы літаратуры і мастацтва, работнікі культуры! Высока якасць сцяг першынства, народнасці, ідэйнасці савецкага мастацтва, удасканалвайце сваё мастацтвае майстэрства, авалодвайце ўсе сілы і зможнасці палітычнаму, маральнаму, эстэтычнаму выхаванню будоўнікоў камунізму!

34. Работнікі асветы! Усямерна ўдасканальвайце народную асвету! Больш актыўна ўдзельнічайце ў камуністычным выхаванні працоўных!

35. Работнікі аховы здароўя і фізічнай культуры! Удасканальвайце медыцынскае абслугоўванне насельніцтва! Развівайце масавы фізкультурны рух у краіне!

36. Камуністы! Будзьце ўмелымі выхаванцамі! Арганізатарамі мас у барацьбе за ажыццяўленне рашэнняў XXIII з'езда КПСС, за дэмакратычнае выкананне пільнасці пільнасці!

37. Юнакі і дзяўчаты! Настойліва авалодвайце марксісцка-ленинскія тэорыя, вышымі навуку і тэхніку! Будзьце вернымі рэвалюцыйным ідэалам, актыўнымі ўдзельнікамі будоўніцтва камунізму!

38. Пянеры і школьнікі! Герача любіце савецкую Радзіму, добра вучыцеся, павялічвайце працу! Рыхтуйцеся стаць актыўнымі барацьбітамі за справу Леніна, за камунізм!

39. Брацкае прывітанне камуністычным і рабочым партыям — базавому марксісцка-ленинскім авангарду рабочага класа і ўсіх працоўных, стойкім барацьбітам супраць імперыялізму, за ўсталяванне на зямлі савецкай мары чалавецтва — камунізму!

40. Няхай мацнее адзінства і згуртаванасць камуністаў усяго свету на аснове марксісма-ленінізма, пралетарскага інтэрнацыяналізму!

41. Няхай жыве адзінства і згуртаванасць усіх прагрэсіўных сіл у барацьбе супраць імперыялістычнай палітыкі агрэсіі, насяля і ваіны!

42. Брацкае прывітанне народам сацыялістычнай краіны! Няхай развіваецца і мацнее сусветная сацыялістычная сістэма — трыумф вялікай справы Кастрычніка, гістарычная заваява міжнароднага рабочага класа!

43. Працоўныя сацыялістычных краін! Змагайцеся за ўмацаванне дружбы і адзінства, за далейшае развіццё брацкіх адносін паміж сацыялістычнымі дзяржавамі! Будзьце пільнымі да падкопы ворагаў сацыялізму!

Вышэй сцяг пралетарскага інтэрнацыяналізму!
44. Брацкае прывітанне рабочаму класу капіталістычных краін, які самаадана змагаецца супраць манкапіталістычнага капіталу, за палітычны і сацыяльна-эканамічны правы працоўных, за трыумф сацыялістычных ідэалаў!

45. Няхай жыве і мацнее саюз сіл сацыялізму і нацыянальна-вызваленчага руху — запог поспеху ў барацьбе народаў супраць імперыялізму, за нацыянальнае незалежнасць, свабоду, дэмакратыю і сацыялізм!

46. Герачае прывітанне народам маладых нацыянальных дзяржаў, якія змагаюцца супраць імперыялізму, за ўмацаванне незалежнасці, за прагрэсіўны шлях сацыяльнага развіцця!

47. Герачае прывітанне народам каланіяльных і залежных краін, які змагаюцца супраць імперыялізму і расізму, за сваю свабоду і нацыянальную незалежнасць!

48. Брацкае прывітанне пакуточным у турмах і фашысцкіх засценках мужным барацьбітам супраць капіталістычнага і каланіяльнага рабства, за свабоду народаў, за сацыялізм!

49. Брацкае прывітанне мужнаму в'етнамскаму народу, які вядзе геранічную барацьбу супраць агрэсіі амерыканскага імперыялізму, за свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы!

50. Народы свету! Рашуча патрабуем ад США авалодання спынення агрэсіўнай ваіны супраць свабодналюблага в'етнамскага народа!
Вон амерыканскі імперыяліст! З'ветнама!

51. Народы краін Еўропы! Народы свету! Змагайцеся супраць рэваншызму і неафашызму ў ФРГ, супраць допуску да ядзернай зброі заходнегерманскіх мілітарыстаў, якія нясуць п'ярозу агульнаеўрапейскай беспесіцы і міру!

52. Народы краін Еўропы! Больш актыўна змагайцеся за ўмацаванне еўрапейскай беспесіцы, за развіццё ляміж народамі Еўропы адносін супрацоўніцтва і добрасуседства!

53. Няхай мацнее і развіваецца салідарнасць савецкага народа з народам арабскіх краін, якія змагаюцца супраць замахуў імперыялізму, за вывад войск ізраільскіх агрэсараў з акупіраваных арабскіх тэрыторый!

54. Няхай жыве ленинскае знамя палітыка Савецкага Саюза — палітыка міру і дружбы народаў, згуртавання ўсіх антыімперыялістычных міралюбівых сіл у барацьбе супраць рэакцыі і ваіны!

55. Няхай жыве Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік — цярэдняе дружбы і шчасця народаў нашай краіны, надзейная апора міру і прагрэсу!

56. Пад сцягам марксісма-ленінізма, пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі — наперад да новых перамоў у барацьбе за перамогу камунізму ў нашай краіне!

57. Няхай жыве камунізм — светлая будучыня чалавецтва!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА.

ІНАКЕНЦІЯ МІХАЙЛАВІЧ, можа, вы раскажаце, аб тэіх нарэжніках ролі?

— Тайнах? Можа, хто-небудзь з актэраў і валодае якімі-небудзь тайнамі. Я ж — не. Я не шаман, не алхімік і ўжо, канечне, не авантюрыст. І з аднаго гэтага зусім не маю ніякіх тайн. Патаемны холад і намеру.

Для мяне непахісна адно: наш від творчасці не прасты. Драматычнае мастацтва не дае ды і не можа даць сваё Пушкінскае і Мачарскае. У гэтым, што мы вынаходзім, мы паслядоўныя. Мы актэры. Мы толькі дзейнічаем па чым-небудзь калісьці напісаным драматургічным матэрыяле. Мы залежым ад яго, мы павінны раставарыць сабе ў ім, калі, зразумела, хочам найбольш поўнага вылучэння сутнасці ролі. А для такога прынякнення трэба толькі адно: праца. І таму нам, людзям, не пазбаўленым прафесіянальнай здольнасцей, трэба ўкладзіць мінога звычайных сіл, каб часосці дасягнуць — у гэтым другім коле вывучэння чалавека і яго асяроддзя.

Вялікі п'яніст, ролі выканаўца Святаслаў Рыжар працуе па 5—6 гадзін, не ўстаючы з-за рэалізацыі. Чаральдэна, пластыкі, драўляны майстар руху, графік Майя Паліская расказвае вам, што такое штодзённы, звычайны, звычайны тэрмін ля станка. Здаецца, гэта ў іх называецца «разагрэццём». У Алесіе Баталава, актэра, які ўпершыню ўзяў цэлы пласт у мастацтва, падарыў усім нам у сваіх работах пудоўныя вобразы савецкіх маладых людзей, ад напружання баліячы вочы, для яго творчасці — вялікая праца...

Творчасць патрабуе самазварнай аддачы ўсяго сабе, патрабуе ўсяго жыцця. Калі ёсць якасць, дык ёсць і тая ж тайна. Можа быць, і нават напэўна, ёсць актэры, якія працуюць лёгка, «па-мачарска». Але для ж іх мачарска-пушкінскае вышні? Я іх не ведаю. Ды і іх ёсць яна, іх не легенда мачарска-пушкінскае?

Напрошваецца вывад: актэры, які працуюць лёгка і без болю, да свайго ўзроўню, які мае дадзены ад прыроды, не дабраўца. Значыць, ён проста гультай. Вельмі добра ведаю сабе гэтыя пачуцці. Такі актэры знаходзіць на дзёна многа аб'ектывных, які аяму здаецца, прычын для апраўдання працаваць, работні на сабой. Мне працаваць зусім не лёгка ўжо і таму, што трэба перамагчы інерцыю і ляноў у самім сабе.

Вось зараз я працую над Чайкоўскім і Парфірыем у «Злачынстве і пакаранні». Ніколі не буду сумашчаць ролі. Вельмі цяжка, дучы са здымкаў аднаго фільма, прысці зусім свабодным да другога. Яны, гэтыя два персанажы, сядзяць ва мне і зусім не збіраюцца лічыцца са мной. Больш таго: нібы сіямскія блізныя, яны спачатку і не мірацца паміж сабой. Адзін цягне ў адзін бок, другі — у другі. Я блаславляю супраць гэтай акупацыі, можа, таму, што даўно настойліва і цярыліва гадаваў у сабе і аднаго і другога. І цяпер яны, адчушы маюсяць майго характэру і аручваю маюсяць не лічыцца са мной, папхаюць мною.

Мне хочацца вызваліцца ад іх абодвух, скінуць іх, які цяжкую ношу. Але дзе там. «Не, даражнік, не ўцяпайся», — хіхінае Парфірый. — Яшчэ паўтара месяца здымацца перыяду. З Чайкоўскім прасцей: можа, з-за недасканаласці сцэнарыя і маіх тэрыяў ён не такі жорсткі і ўчэпсты. Хутчэй за ўсё ён добры і «душны» мяне не як чалавек, вобраз, а напускае нібы туман, музыку.

— Інаквенцья Міхайлавіч, ці не магі б вы каментарыі, на якіх-небудзь прыкладзе паказаць гэты дыктат ролі над вамі?

— Ну, пра Чайкоўскага і ўладу яго музыкі і толькі што гаварыў: ад гэтым бестым Парфіры, бадай, гаварыць вельмі складана...

Аднойчы на рэжысёрскіх і рэжысёрскай Лёвом Кулджанавым мне раптам прыйшла «думка навыварат». Гэта было такое агаленне праўды, аб якой і гаварыць не зусім, можа, і зручна... Навыказанасць гэтай думкі давала мне (я гэта адчуў) вялікі зарад для верталінага, адкрытага, нахабнага ходу ў сцэне пераважніц Раскольнікава.

І, памятаю, у мяне перахапіла дыханне ад багачы таго, што я ведаю пра Парфірыя, і мне трэба толькі зраць прамаўцаў, каб не страціць гэты багачы ў барацьбе з Раскольнікавым. Я пахваліў сябе за стрыманасць. І не паспеў я яшчэ перагаварыць радасці перамогі над сабою, як раптам пачуў, як Парфірый паспешліва, бяжучыся, што нехта дагоніць або пераб'е, не дасць дасказаць, выказаць адну думку за другой.

...Перачытаць сцэну другога спаткання Раскольнікава з Парфірыем, і вы зразумееце маю збытаннасць і поўную неагаварыць заставіцца самім сабой пад наішксам такога транспартава персанажа, які за вас выра-

шае ўсё. З Парфірыем у мяне ўзаемаадносіны складаныя. З нічым такім я раней не сутыкаўся. І таму ён у мяне пачынаецца з «белата ліста». Я, напрыклад, па сутнасці харатэру, па складу розуму ніколі не згоры быць паслядоўным. Парфірыя ж не толькі першакласны следчы, але і незвычайны чалавек з велізарным, я б нават скажаў, глабальна-вераломным розумам.

...Адмаўляцца ад ролі цяжка, але што рабіць? — працягае Інаквенцья Міхайлавіч. — Давялося адмовіцца і ад Гойі і Конрада Вольфа, і ад Пляханова ў Ю. Карасіна, і ад Іскрамова

ТВОРЧАСЦЬ ПАТРАБУЕ ЖЫЦЦЯ

АДН прануе ўвазе чытаюў фрагменты гутаркі Інаквенцья чалавіка «Савецкім экран» з вядомым актэрам тэатра і кіно Інаквенцям Смактуноўскім. Цалкам гэты матэрыял будзе апублікаваны ў адным з бліжэйшых нумароў часопіса.

У А. Міты, і ад Сірано дэ Бержоракі ў Э. Разаанава, і ад Хлудова ў А. Алава і В. Паўмава. Такія цікавыя ролі! Але каб падзяць іх, трэба сіла Інаквенцья і Уласава разам узятых. Можа сыграў пасля Чайкоўскага Абломова.

Надаўна, напэўна, даведаўшыся аб маім жаданні сыграць цэра Федара — я гаварыў аб гэтым дзесяці ў друку, і гэта сусала з намерамі МХАТа, — маючы запрасілі мяне на гэтую ролі.

Між першай маёй вялікай роллю ў тэатры — князем Мышкіным і царом Федарам, які ішчэ толькі, магчыма, будзе, ляжыць дзёсны перыяд часу. У гэтым часе нарадзіцца тая ролі, як Генадзіі Курпрынаў у «Высочышым годзе». Гэта будзе ў фільме Міхайла Ільча Гома «9 дзён аднаго года». Я кажу, зразумела, і пра Гамлета, і пра «Неадпраўленае пісьмо», і пра іншыя работы. Гэтым я багаты, гэтым я жыў, гэта дазваляе мне спадзявацца на тое, што наступныя мае работы будуць падмацаваны ўжо вопытам папярэдніх.

Надаўна пасля некаторага перапынку я сыграў у фільме «Ступень рызык» роллю вучонага, матэматыка Сашы Кірылава. Гэта ўжо трэці вучоны персанаж, над якім мне давялося працаваць. Першы вучоны — Фарбер у «Салдатах», а другі — Ілья Кулікоў у «9 дзён аднаго года».

Гэты трэці вучоны — чалавек са светлымі думкамі, яснай галавой, але на жал, з вельмі дрэнным, на мой погляд, узбалячым характарам. Мне такія людзі зусім не па душы. Але менш я ўзяўся за гэтую работу. Мне здалося цікавым даследаваць момант, калі ўжо наступнае дзілама паміж жыццём і смерцю, прычым другая больш відавочная, магчыма, чым першая, і калі вельмі разумны, але, наўтарна, узбалячым чалавек думіе аб тым, каб і жонка, якую ён кінуў, і дзіця, да якога ён не меў ніякіх

бацькоўскіх пачуццяў, былі дзесяці тут, побач. Вось з-за гэтага вяртанна да сапраўды чалавечыя мне і прыйшлі да густу гэтага ролі, і я паспрабаваў не згараць.

— У чым, па-вашаму, заключаецца сучаснасць актэра?

— Тут, наогул, многа рэчаў, аб якіх можна было б гаварыць. Але асноўнае, што мне хацелася б падкрэсліць, — гэта тое, што актэры павінны быць грамадзянінам сваёй краіны. Павінны быць асобай, а не проста бразготкай. Іншыму рэжысёр гаворыць: раб і тое, і тое. Вось ён і робіць тое і тое, а душы ў гэтым і няма. Іншая справа, калі ўсё гэта пройдзе праз прызму актэрскай індывідуальнасці...

Арыгналічавыя мы ўсё можам, а вось быць кімсьці? Гаворыць ад свайго Імя... Толькі так мы можам трымаць глядзельную залу ў напружаны, ва ўвазе, у сімпатыі да нас і прымушаць яе думаць разам з намі, з персанажамі, супернічаць з актэрам.

Ёсць у нас у актэрскай свеце выраз — «цягнуць коўдру на сабе, табе цяпла — і ўсё ў парадку. А ёсць яшчэ тэорыя апельсіна. Стаяць у крузе людзі. У іх рукі за спіною. У каго ж з іх апельсіні? У некага аднаго. Але той, каго апельсіні, ні ў якім разе не павінен паказаць гэтага.

І вось гэта тэорыя апельсіна, тэорыя скрытага «багацця» існуе ў процівагу прышчылу «цягні коўдру на сабе». А «коўдра» — такая рэчывая актэрская манера, якая самарэкламуе сябе, нічога агульнага з мастацтвам не мае. Гэта робіць манежнічыцы на працягу... Памойму, я навучыўся «не цягнуць коўдру на сабе», а «реставраваць» у партнёра, рабіць тое, што ён хоча, чаго ён дабіваецца ад цябе як ад персанажа.

Я стараюся «закрысціць» сябе, таму што мяне зусім не павіна быць відань актэра.

Тут не да самарэкламы, тут бы хатла часу і сіл, а галоўнае, жадання, умення зразумець, што хоча чалавек, а якім ты маеш сувязь. А сумяшчаць гэтыя два жаданні: маўляў, тут як актэры працую на партнёра, на спектакль, а тут як чалавеку мне прыёмна, што на мяне падглядае, — гэта ўжо нікуды не вярта.

Не забываць аб сабе! Толькі персанаж, і што ён хоча, і як ён да гэтага імкнецца. Але як — гэта ўжо другараднае, таму што тут можна ісці многім! Шляхам...

— Як вы прыходзіце да той ці іншай інтанацыі, сцэны? Як наогул узнікаюць актэрскае адкрыцці?

— Гэта нараджаецца звычайна экспромтам, тым самым экспромтам, аб якім французскія гаворачы: лепшы экспромт той, які добра падрыхтаваны.

Калі да яго рыхтуецца чатыры месяцы, тады прыходзіць фантазія. Яе трэба вельмі цярыліва прасіць прыйсці — крыўе, працай, потам, нервамі, злосцю, любоўю, часам бясоннямі ночамі.

Гэта не таму, што ёсць такая збытая фраза, а таму, што сапраўды ў творчасці гэта так. Бяссонныя ночы ўжо ад таго, што нейкі добры думкі прыходзіць якрая перад сном. Ляжаш, упрэшся вачыма ў цёмную столь, і раптам нешта такое прыходзіць. Узбудзіўся і не спіш. Адсюль і пайшло: бясоння ночы.

Разумеете, яны сапраўды ёсць, ну што з імі зробіш!

І вось гэтая напрызна і вельмі далікатная госьця — фантазія — прыходзіць з добрым заплечным мяшком запасных ходаў, варыянтаў, дэталю і думак. Іх многа там.

І калі гэтая гадзіня прыйшла са сваім мяшком, тады толькі май смедаць не смедаць, а нейкае пачуццё не магу паддаць слова: не сны ўсё ў адно, май сумленне адбіраць, таму што яны прыйшла проста з рога багачыя.

Трэба быць вельмі жорсткім, дакладным і скупым у адборы.

І вось тут наступае ледзь не самы важны перыяд творчасці — селекцыя. Трэба, каб нішто цябе не павяло ўбок: ні багачы прыёмаў і спосабаў працы, ні зноў-такі праца самазвучэння, ні дэманстрацыя якіх-небудзь актэрскай магчымаасцей, зусім самазятна. Патрэбна сутнасць, адна толая, як іголка, сутнасць. Тады іголка пачынае ззяць з усіх бакоў і вышываць розныя ўзоры.

З. Васільева — Адага, 1939 г.

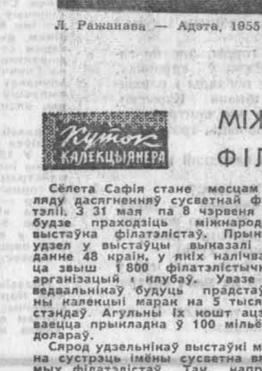
А. Нікалава — Адылія, 1948 г.

Б. Карпілава — Адылія, 1951 г.

Я. Арпінава — Адага, 1955 г.

Л. Раманова — Адага, 1955 г.

Н. Давыденка — Адага, 1958 г.

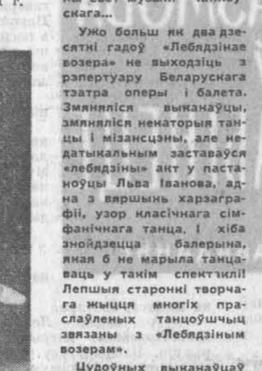
І. Савельева — Адага, 1961 г.

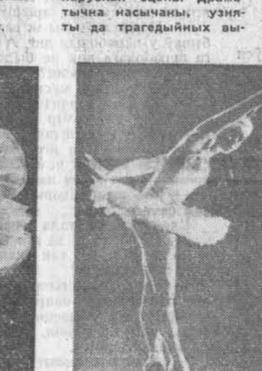
Т. Каравана — Адага, 1948 г.

Н. Младзінская — Адага, 1948 г.

І. Савельева — Адага, 1961 г.

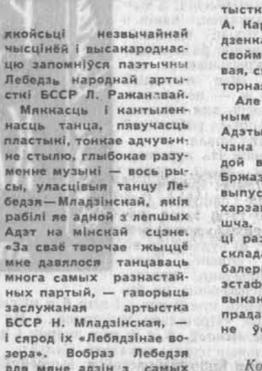
Л. Брызжоўская — Адылія, 1969 г.

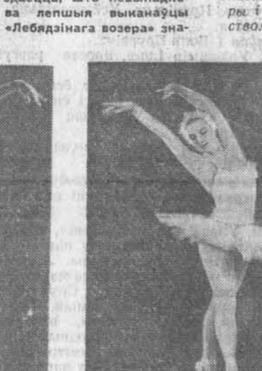
І. Савельева — Адага, 1961 г.

Л. Брызжоўская — Адылія, 1969 г.

І. Савельева — Адага, 1961 г.

Л. Брызжоўская — Адылія, 1969 г.

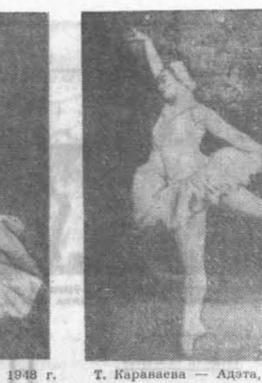
І. Савельева — Адага, 1961 г.

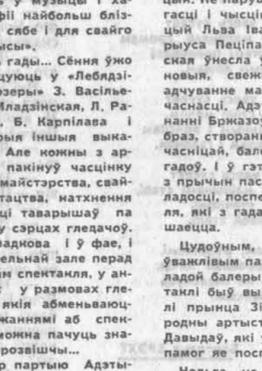
Л. Брызжоўская — Адылія, 1969 г.

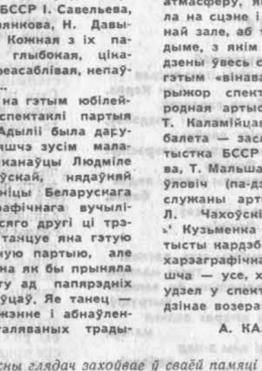
І. Савельева — Адага, 1961 г.

І. Савельева — Адага, 1961 г.

Л. Брызжоўская — Адылія, 1969 г.

І. Савельева — Адага, 1961 г.

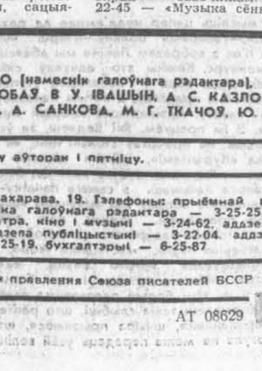
Л. Брызжоўская — Адылія, 1969 г.

І. Савельева — Адага, 1961 г.

Л. Брызжоўская — Адылія, 1969 г.

І. Савельева — Адага, 1961 г.

ФЕСТИВАЛЬ САВЕЦКАЙ ПЕСНІ

Фэстываль-конкурс савецкай песні, прысвечаны 100-годдзю для нараджэння У. І. Леніна, праводзіцца ў Краснаполлі. У ім прынялі ўдзел лепшыя салісты нацыянальнага мастацкага самазвучэння і ў пераходнай зале Дома культуры гучалі песні пра Леніна, партыю і Радзіму.

С. СІМЕНАУ.

ПАСЛЯ ЗАНЯТКАУ.

Фотааўдэа М. МІНКОВІЧА.

МІЖНАРОДНЫ КОНКУРС ФІЛАТЭЛІСТАУ

Сялета Сафія стане месцам агледу дасягненій сусветнай філатэліі. З 31 мая па 8 чэрвеня тут будзе праходзіць міжнародная выстаўка філатэлістаў. Прыняць ўдзел у выстаўцы выназлі жаданне 48 краін, у якіх налічваецца звыш 1 800 філатэлістычных арганізацый і клубуў. Увазе наведвальнікаў будзе прадстаўлена калекцыя марак на 3 тысячы стэндэў. Агульнае іх кошт ацэньваецца прыкладна ў 100 мільянаў долараў.

Сярод удзельнікаў выстаўкі можна сустрэць імяны сусветна вядомых філатэлістаў. Так, напрыклад, калекцыянеры Самуіл Блохман (СССР) і Пётр Лаўроў (НССР) прадставяць на выстаўцы маркі на адну і тую ж тэму: «Росія і СССР». Абодва яны ўзнагароджаны залатымі медаллямі. Прынц Манака Ранне III панама свае

унікальныя калекцыі на чатырох стэндэах. Тры свае славутыя калекцыі, якія ілія атрымалі міжнародны ўзнагароды, прадманструе вядомы грэчаскі філатэліст Ж. Фойяліс. Турцкі філатэліст Орхан Брант паказае калекцыю «Першыя пісьмы на Баліям Усходзе», якая паказвае маркі, датаваныя 1348 годам.

Наведвальнікі выстаўкі змогуць таксама ўбачыць і іншыя цікавыя калекцыі, якія заваявалі высокі ўзнагароды на міжнародных філатэлістычных выстаўках.

Д. БАЧАР, карэспандэнт ТАСС.

ПАТРАБАВАННІ РАБОТНІКАУ ФРАНЦУЗСКАГА КІНО

Дзень барацьбы за свае правы правялі нядаўна работнікі французскага кіно. «Французскае кінематэграфічнае задыхаецца. Адагнанасць за гэта нісць ўраду — з такім транспартам прыйшлі прадстаўнікі прафсаюзаў да будынка міністэрства культуры. Дэлегацыя маніфэстантаў, у якую ўваходзілі прадстаўнікі актэраў, рэжысёраў, тэхнічных работнікаў, уручыла чыноўнікам міністэрства петыцыю са сваімі патрабаваннямі.

Да маніфэстацыі работнікі кінематэграфіі сабраліся на мітынг на брыжы працы. Арганізатары мітынга паведамілі, што сабралі тысячы подпісаў пад петыцыяй, і якіх заклікаюць ўрад садзейнічаць развіццю французскай кінематэграфіі і забяспечыць умовы для прайсходзіць спецыялістаў кіно.

Крызіс кіно, падкрэслівае «Юманітэ», не можа быць вырашаны, калі ўрад не выдзеліць для гэтага галіны неабходных асігнаванняў.

ЛЕБАЧАЦЦЕ

22 красавіка 9-10 — тэлебачанне — шпале. Філіпа. 10-ы клас. «Будова авіянага ядра». 9-10 — «Бесмертныя вояны». Кінарэжысёр 10-00 — тэлевізійнае навіны (М). 10-15 — для мелодычных школьнікаў. «Анныянін пра Леніна» (М). 10-35 — «Прапоўніц рапартажнікам «Юбілею». Пераключыць прыкладнае прадпрыемства Уключэнне Мінста (М). 15-00 — праграма перадач. 15-55 — чытаюць кожны 10. Янаўдэ. «Браты» 18-10 — «Ленінская астафета». Перадача першая. «Заводы заводу» 17-00 — урочыстае паслядзеньне, прысвечанае 99-й гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна. Канцэрт. Перадача з Крамлёўскага Палаца з'ездзі (М). У перапынку — тэлевізійныя месца. Да рэдакцыі Гішчэ: Перадача з Ульянаўска. 20-30 — «Час». Інфармацыйная праграма (М). 21-15 — «Тры вясны Леніна». Дакументальны фільм (М). 22-30 — канцэрт лаўрэатаў Ленінскай прамі (М). 23-30 — «Навіны намянтаў». Праграма перадач.

Другая праграма. 17-00 — урочыстае паслядзеньне, прысвечанае 99-й гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна. Перадача з Крамлёўскага Палаца з'ездзі (М). 19-30 — канцэрт.

23 красавіка 10-00 — тэлевізійнае навіны (М). 10-15 — «Маршруты вышодна». Перадача з Калінінграда. 10-45 — «Іх багачы — музыка». Перадача з Пензы. 15-30 — праграма перадач. 15-35 — школьная фільмаціка. «Людзі на балоне». Тэлевізійныя спэктакль, першыя. 17-15 — для школьнікаў. «Шчына ведць». Тэлевізійная віяграма. 17-55 — «Панарама навіны». 18-05 — «На ударных будоўлях пішодна». Выяныя рэдакцыя Беларускага тэлебачання на Гродзенскім заводзе капрылітанію. 18-30 — тэлевізійны ўніверсітэцкі мільянаў. Падтанкомія, сцына-

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.
Рэдакцыйнае калегія: З. І. АЗГУР, В. М. АЛАДАУ, А. Ц. БАЖКО [намесні галоўнага рэдактара], Б. І. БУР'ЯН, А. І. БУТАКОУ, Р. С. БЯРОЗІК, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, І. М. ДАВРАЛІЦАВ, В. У. ІВАШЫН, А. С. КАЗЛОУС, П. М. МАКАЛІУ, Л. МЕХАУ [адказны сакратар], Р. К. САБАЛЕНКА, Л. А. САНКОВА, Ш. Г. ТКАЧОУ, Ю. М. ЧУРКО, Р. Р. ШЫРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўтаран і пятніцу.

НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОНЫ: г. Мінск, вул. Закарава, 19. Тэлефоны прыёмнай рэдакцыі: 3-44-00, 3-44-01, 3-44-02, 3-44-03, 3-44-04, 3-44-05, 3-44-06, 3-44-07, 3-44-08, 3-44-09, 3-44-10, 3-44-11, 3-44-12, 3-44-13, 3-44-14, 3-44-15, 3-44-16, 3-44-17, 3-44-18, 3-44-19, 3-44-20, 3-44-21, 3-44-22, 3-44-23, 3-44-24, 3-44-25, 3-44-26, 3-44-27, 3-44-28, 3-44-29, 3-44-30, 3-44-31, 3-44-32, 3-44-33, 3-44-34, 3-44-35, 3-44-36, 3-44-37, 3-44-38, 3-44-39, 3-44-40, 3-44-41, 3-44-42, 3-44-43, 3-44-44, 3-44-45, 3-44-46, 3-44-47, 3-44-48, 3-44-49, 3-44-50, 3-44-51, 3-44-52, 3-44-53, 3-44-54, 3-44-55, 3-44-56, 3-44-57, 3-44-58, 3-44-59, 3-44-60, 3-44-61, 3-44-62, 3-44-63, 3-44-64, 3-44-65, 3-44-66, 3-44-67, 3-44-68, 3-44-69, 3-44-70, 3-44-71, 3-44-72, 3-44-73, 3-44-74, 3-44-75, 3-44-76, 3-44-77, 3-44-78, 3-44-79, 3-44-80, 3-44-81, 3-44-82, 3-44-83, 3-44-84, 3-44-85, 3-44-86, 3-44-87, 3-44-88, 3-44-89, 3-44-90, 3-44-91, 3-44-92, 3-44-93, 3-44-94, 3-44-95, 3-44-96, 3-44-97, 3-44-98, 3-44-99, 3-44-00.

«Літаратура і мастацтва» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісатэлей БССР Мінск

Індэкс 63856.

Друкарня выдавецтва «Звязда».

АТ 08629